

Tekst źródłowy nr 43

Uchwała Sejmu Królestwa Polskiego z 25 I 1831 r.

Najświętsze i najuroczystsze umowy tyle tylko są nienaruszonymi, ile wiernie dotrzymywaliśmy! ze stron obydwóch. Długie cierpienia nasze znane światu całemu: przysięgą zaręczoną przez dwóch panujących, a pogwałcone tylekroć swobody nawzajem i naród polski od wierności dziś panującemu uwalniają. Wyrzeczone na koniec przez samego cesarza Mikołaja słowa, że pierwszy wystrzał z naszej strony stanie się na. zawsze zatracenia Polski hasłem, odejmując nam wszelka sprostowania krzywd naszych nadzieję, nie zostawują jak rozpacz szlachetną.

Naród zatem polski, na sejm zebrany, oświadcza; iż jest niepodległym ludem i że ma prawo temu koronę polską oddać, którego godnym jej uzna, po którym z pewnością będzie się mógł spodziewać, że mu zaprzysiężonej wiary i zaprzysiężonych swobód święcie i bez uszczerbku dochowa.

1. *Jak należy rozumieć sformułowanie „naród polski od wierności dziś panującemu uwalniają”?*

2. *Dlaczego Sejm podjął taką decyzję?*

3. *Jak została uzasadniona uchwała sejmowa?*

Ad. 1. Sformułowanie to oznacza detronizację cara Mikołaja I (a wraz z nim całej dynastii Romanowych), przez Sejm Królestwa Polskiego, działający w imieniu całego narodu, za winy jego i jego poprzednika (Aleksandra I).

Ad. 2. Decyzja Sejmu była jednomyślna, spontaniczna i wynikała:

- a) w aspekcie zewnętrznym:
 - z załamania się rokowań polsko-rosyjskich (car żądał bezwarunkowego poddania się powstańców)
 - wkroczenia armii Iwana Dybicza w granice Królestwa Polskiego, co rozpoczynało właściwą wojnę polsko-rosyjską;
- b) w aspekcie wewnętrznej sytuacji powstania:
 - z nacisków Towarzystwa Patriotycznego,
 - wielkiej demonstracji z 25 stycznia ku czci pomordowanych dekabrystów.

Ad. 3. Uzasadnienie zawarte w tekście sprowadza się do następujących zarzutów pod adresem caratu w ogóle, zaś Mikołaja I w szczególności:

- a) pogwałcenie zaprzysiężonych umów (chodzi zapewne przede wszystkim o konstytucję),
- b) pogwałcenie swobód (w domyśle: narodowych i obywatelskich) zaręczonych w tych umowach,
- c) groźba cara Mikołaja I, że powstanie będzie hasłem do likwidacji wszelkich odrębności Królestwa Polskiego („zatracenia Polski”).

Ad. 1.

Znaczy to, iż naród polski wypowiada posłuszeństwo i wierność carowi Rosji, a jednocześnie dotąd królowi polskiemu, Mikołajowi, że nie uznaje już jego panowania w Królestwie.

Ad. 2.

Sejm podjął taką decyzję, gdyż wiele z przyznanych Królestwu Polskiemu w konstytucji swobód zostało pogwałconych. Car Rosji nie wywiązywał się z zawartej umowy, nie zamierzał naprawić wyrządzonych krzywd, a w razie buntu groził zniszczeniem Polski.

Ad. 3.

Uchwałę tę uzasadnia zdanie mówiące, iż nawet najświętsze i najuroczystsze umowy tylko tak długo są ważne, nienaruszone, i tak długo obowiązują, do kiedy przestrzegają ich i dotrzymują obie strony.

Ola Zalewska